

Auditing, an integrated approach

Dit uittreksel kun je gratis downloaden en uitprinten

Dit uittreksel van Arens & Loebbecke is gratis verkrijgbaar op de website van Pentagan (www.pentagan.nl). Je kunt de vragen en antwoorden ook uitprinten. Lukt dat niet, dan is er iets mis met je Acrobat Reader. Stuur bij hardnekkige problemen een mailtje naar reactie@pentagan, dan proberen we het op te lossen. Het is onze bedoeling dat je dit bestand snel en makkelijk beschikbaar hebt, zowel digitaal als op papier.

Even vooraf

Amerikaans
standaardwerk

herziene
7^e editie

fysieke
kenmerken

invloed van
Amerikaanse
opvattingen op
Nederlandse
praktijk

ISAs

secties en
licenties

In dit PDF-bestand vind je ruim 50 vragen en antwoorden over *Auditing, an integrated approach*, een standaardwerk van A. Arens en J. Loebbecke. Daarbij is uitgegaan van de herziene 7^e editie, aangepast aan SAS 82 over de *'consideration of fraud in a financial statement audit'*. Behalve SAS 82 zijn er geen inhoudelijke wijzigingen, maar de paginanummering verschilt wel iets van de eerdere 7^e druk uit 1997, die inhoudelijk belangrijk afwijkt van de vorige edities. Ook de cover is gewijzigd. Word je op het tentamen gevraagd naar de kleur van de kaft, een geliefkoosde vraag van sommige examinatoren, zeg dan niet dat de cover blauw is (dat was vroeger) maar antwoord in termen van zwart, goud en zeegroen. Wil de examiner ook nog weten hoe het boek er van binnen uitziet, noem dan de mooie lay-out, de frisse blauwe steunkleur, de talrijke voorbeelden en de vele handige schema's en tabellen.

Auditing, an integrated approach is geënt op de beroepsuitoefening in de Verenigde Staten. Dit kun je als een nadeel zien, maar bedenk dan dat de Amerikaanse opvattingen steeds belangrijker worden voor de Nederlandse praktijk. Bij de Big Five is die invloed al langere tijd aanwezig, maar de Amerikanen hebben ook een prominente stem in het IAPC, de commissie die de International Standards on Auditing uitbrengt. Naast de invloed via de ISAs, die sinds 1997 tevens de basis voor de Nederlandse controle-richtlijnen vormen, neemt het NIVRA ook zelf steeds meer een voorbeeld aan het AICPA, de Amerikaanse beroepsorganisatie. Zo wordt in Amsterdam hardop nagedacht over een indeling in secties en wordt ook de invoering van een licentiestelsel overwogen.

De komende vragen en antwoorden geven een goed beeld van de Amerikaanse beroepsuitoefening. Ben je geïnteresseerd in de laatste stand van zaken, kijk dan eens op de website van het AICPA (www.AICPA.org).

De vragen en antwoorden zijn opgesteld door Brenda Westra en M'barek Alioua.

Inhoud

Let op: de belangrijke tentamenvragen zijn gemarkeerd met een 📌 of 📌📌

Organisatie van het Amerikaanse beroep

A.1	Wat is het verschil tussen accounting en auditing? 📌	5
A.2	Welke drie primaire typen audits zijn te onderscheiden? 📌	5
A.3	Welke soorten accountants kent men in de VS? 📌	5
A.4	Hoe wordt in de VS de behoefte aan auditing verklaard?	6
A.5	Hoe krijg je in de VS de titel 'certified public accountant'? 📌	6
A.6	Is er verschil tussen een CPA en een independent auditor?	6
A.7	Welke hoofdactiviteiten verrichten CPA-firms?	7
A.8	Wat zijn de belangrijkste functies van het AICPA? 📌	7
A.9	Noem enkele verschillen tussen het AICPA en het NIVRA.	8
A.10	Welke secties voor CPA-firms kent het AICPA? 📌	8
A.11	Welke verplichtingen gelden binnen de SECPS?	9
A.12	En welke verplichtingen gelden binnen de PCPS?	10
A.13	Noem enkele factoren die professioneel correct gedrag van CPA's stimuleren.	10
A.14	Hoe is in de VS de periodieke peer review geregeld?	11
A.15	Wat zijn de vijf elementen van kwaliteitsbeheersing?	11
A.16	Wat is de relatie tussen kwaliteitsbeheersing en de GAAS?	11
A.17	Wat zijn de betekenis en opbouw van de GAAS? 📌📌	12
A.18	Wat zijn SASs? 📌	13
A.19	Welke rol speelt de SEC op accounting- en auditinggebied?	13

Accountantsverklaringen in de VS

A.20	Welke soorten accountantsverklaringen kennen de VS? 📌	14
A.21	Wat zijn 'scope limitations' en welke soorten ken je?	14
A.22	Wanneer wordt in de VS een qualified opinion verstrekt?	15
A.23	En wanneer een disclaimer of opinion?	15
A.24	Schets het Amerikaanse verklaringstelsel 📌	15
A.25	Hoe wordt in de VS het begrip materialiteit uitgelegd?	16
A.26	Wanneer wordt een 'explanatory paragraph' opgenomen?	16
A.27	En wanneer is sprake van een 'modified wording'?	17

A.28	Als een Amerikaanse groepsaccountant gebruik maakt van de verklaring van een andere accountant, welke gevolgen heeft dit dan voor de accountantsverklaring bij de groepsjaarrekening? 🛎	17
A.29	Mag in de VS negative assurance worden verstrekt? Ga daarbij ook in op de verschillen met de Nederlandse situatie.	18
A.30	Afgezien van het taalgebruik lijkt de Amerikaanse accountantsverklaring sterk op de Nederlandse. Toch zijn er ook enkele belangrijke verschillen. Aan jou de vraag: welke? 🛎	18
A.31	Noem enkele verschilpunten tussen het Amerikaanse en het Nederlandse verklaringstelsel. 🛎	19

Verantwoordelijkheden van de CPA

A.32	Hoe is de AICPA Code of Professional Conduct opgebouwd en wat is het gezag van de verschillende onderdelen? 🛎	20
A.33	Gelden de 'ethical principles' voor alle AICPA-leden?	20
A.34	Mag een accountantskantoor in de VS de administratie verzorgen en tevens de jaarrekening controleren? 🛎	21
A.35	Eind jaren 70 is in de VS het reclameverbod opgeheven. Wat was de aanleiding tot deze maatregel en wat was het effect ervan?	21
A.36	Wat is het verschil tussen business failure en audit failure? Ga daarbij ook in op de verwachtingskloof.	22
A.37	Hoe kan een business risk het 'acceptable AR' beïnvloeden?	22
A.38	Waarin wijkt het Amerikaanse audit risk af van de ISA?	22
A.39	In hoeverre zijn accountants in de VS verantwoordelijk voor het ontdekken van onjuistheden in de jaarrekening? Maak daarbij onderscheid tussen fouten, fraude en wetsovertredingen.	23

Cycle approach en controle-informatie

A.40	In Arens & Loebbecke speelt de 'cycle approach' een belangrijke rol. Wat houdt deze benadering in? 🛎	24
A.41	Welke cycli worden hierbij onderscheiden? 🛎🛎	24
A.42	Welke managementbeweringen worden in de VS onderscheiden? Beschrijf ook kort de relatie met de controledoelstellingen.	25
A.43	Beschrijf inhoud en effect van de McKesson & Robbinscase.	25
A.44	In welke fasen verdelen A&L het controleproces? 🛎	26
A.45	Beschrijf de 'persuasiveness of audit evidence'.	26
A.46	Welke soorten controle-informatie onderscheiden A&L?	26

Interne beheersing en COSO

A.47	Wat verstaan A&L onder een 'internal control system'?	27
A.48	Het COSO-rapport onderscheidt drie hoofddoelstellingen van het management bij het ontwerpen van een effectief intern beheersings-systeem. Welke doelstellingen zijn dit? 📌	27
A.49	Wat zijn de beweegredenen van de openbare accountant om het IC-systeem te beoordelen?	28
A.50	Welke 'key concepts' vormen de basis voor de beoordeling van het IC-systeem en de inschatting van het interne controlerisico?	28
A.51	Welke componenten van een IC-systeem onderscheidt het COSO-rapport? Licht elke component ook kort toe. 📌📌	29

Internal, governmental en operational audits

A.52	Waarin verschilt de interne accountantsfunctie in de VS van die in Nederland?	30
A.53	Hoe zijn governmental financial audits in de VS geregeld?	30
A.54	Hoe kan een operational auditor objectieve criteria ontwikkelen om de effectiviteit en efficiency van processen te beoordelen?	31

Organisatie van het Amerikaanse beroep

A.1 Wat is het verschil tussen accounting en auditing?

verslaggeving
en controle

Accounting slaat op de financiële verslaggeving, intern of extern. Auditing betreft het controleren, dat wil zeggen het toetsen aan normen. Een controle van Amerikaanse jaarstukken omvat een toetsing of deze zijn opgesteld in overeenstemming met de GAAP, de generally accepted accounting principles. Een financial auditor moet daarom naast controlekennis ook verstand van accounting hebben.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 4.

A.2 Welke drie primaire typen audits zijn te onderscheiden?

soorten
controles

De belangrijkste soorten controles in de VS zijn:

- ① **Financial statement audit** (controle van de jaarstukken).
- ② **Operational audit** (beoordelen van operationele procedures en methodes op efficiency en effectiviteit).
- ③ **Compliance audit** (toetsen of specifieke voorschriften zijn nageleefd).

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 4 en 5.

A.3 Welke soorten accountants kent men in de VS?

soorten
accountants

In Amerika bestaan de volgende soorten accountants:

- ① **Certified Public Accounting Firms** (openbare accountantskantoren).
- ② **General Accounting Office Auditors** (accountants in dienst van de US-GAO, vergelijkbaar met onze Algemene Rekenkamer).
- ③ **Internal Revenue Agents** (accountants werkzaam bij de Amerikaanse Belastingdienst, de Internal Revenue Service).
- ④ **Certified Internal Auditors** (interne accountants).

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 6, 7 en 786.

A.4 Hoe wordt in de VS de behoefte aan auditing verklaard?

verlaging van information risk	Amerikanen verklaren de economische behoefte aan audit services vanuit de informatietheorie. Door een controle stijgt de betrouwbaarheid van de informatie en daalt het informatierisico van de gebruiker. Dit heeft normaal gesproken tot gevolg dat kapitaalverstrekkers een lagere risico-opslag hanteren en de financieringslasten van de onderneming zullen dalen. De controle verdient zich op die manier zelf terug. Althans, als het bedrijf groot genoeg is. Bij kleine ondernemingen zijn de controlekosten vaak hoger dan de bespaarde financieringslasten en dan is het volgens de informatietheorie niet rationeel om een controle uit te voeren.
lagere financieringslasten	
uitzondering voor kleine bedrijven	Voor grotere bedrijven is een controle van de jaarstukken in het algemeen wel economisch verantwoord. Die controle kan worden verricht door een public accountant of door de gebruiker zelf. Voorbeelden van dat laatste zijn een boekenonderzoek door de IRS en een due diligence-onderzoek in opdracht van de potentiële koper.
controle door accountant of door gebruiker zelf	

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 7 t/m 10.

A.5 Hoe krijg je in de VS de titel 'certified public accountant'?

opleiding, examen en ervaring	Door een accountantsopleiding te volgen, het landelijk CPA-examen af te leggen en te voldoen aan de gestelde ervaringseisen. Die eisen verschillen per staat en variëren van 0 tot 2 jaar. Voor het voeren van de CPA-titel is ook een vergunning (license) van de desbetreffende staat nodig.
-------------------------------	--

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 10.

A.6 Is er verschil tussen een CPA en een independent auditor?

CPA is opleidingstitel	Ja, CPA is vooral een opleidingstitel, terwijl 'independent auditor' als beroepstitel voor certificerende accountants fungeert. CPA's die hun carrière beginnen bij een accountantskantoor kunnen later overstappen naar het bedrijfsleven, de overheid of het onderwijs zonder hun titel kwijt te raken, maar verliezen dan wel de certificeringsbevoegdheid. Om als independent auditor te mogen optreden, moet een CPA aan specifieke licentie- en PE-verplichtingen voldoen.
independent auditor is beroepstitel	

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 10 en 11.

A.7 Welke hoofdactiviteiten verrichten CPA-firms?

diensten van
accountants-
kantoren

Net als in Nederland houden openbare accountantskantoren zich in de VS vooral bezig met de volgende vier categorieën dienstverlening:

- ① **Attestation services** zoals controle- en beoordelingsopdrachten en het onderzoek van toekomstgerichte financiële informatie.
- ② **Accounting and bookkeeping services** zoals het samenstellen van jaarrekeningen en het verlenen van administratieve bijstand.
- ③ **Tax services**, denk aan het opstellen van aangiften en fiscale advisering.
- ④ **Management Advisory Services (MAS)**. Dit omvat een breed scala aan diensten, bijvoorbeeld op het gebied van administratieve organisatie, informatietechnologie, marketing, actuariële dienstverlening en corporate recovery. Bij diverse CPA-firms zijn de MAS-inkomsten goed voor ongeveer de helft van de omzet.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 13 en 14.

A.8 Wat zijn de belangrijkste functies van het AICPA?

functies van
het AICPA

Het American Institute of Certified Public Accountants, de voornaamste beroepsorganisatie van CPA's, heeft als belangrijkste functies:

- ① **Het ontwikkelen van richtlijnen en andere voorschriften.** Bekende voorschriften zijn de Statements on Auditing Standards (SASs) en de Code of Professional Conduct. De SASs zijn uitwerkingen van de GAAS, de generally accepted auditing standards. De Code of Professional Conduct is tot op zekere hoogte vergelijkbaar met de Nederlandse GBA.
- ② **Onderzoek en publicaties.** Een bezoek aan de website van het AICPA laat zien dat men op dit gebied zeer actief is. Het maandelijkse tijdschrift is 'The Journal of Accountancy'.
- ③ **Opstellen en afnemen van CPA-examens.** Het AICPA organiseert elk jaar in mei en november een tweedaags CPA-examen waaraan per keer zo'n 65.000 studenten deelnemen.
- ④ **Voortgezette educatie.** Net zoals het NIVRA zich bezig houdt met het organiseren van VERA-cursussen is ook het AICPA actief op het gebied van permanente educatie.

Vindplaatsen: Auditing, an integrated approach; pagina 15-16 en figuur 1-2, pagina 10.

A.9 Noemenkele verschillen tussen het AICPA en het NIVRA.

verschillen
AICPA en
NIVRA

De belangrijkste verschillen tussen beide beroepsorganisaties zijn:

- ① **Het AICPA is een privaatrechtelijke organisatie, het NIVRA een publieke.** Het NIVRA is bij wet ingesteld en staat onder ministerieel toezicht, het AICPA is een privaatrechtelijke belangenorganisatie.
- ② **Het AICPA kent geen verplicht lidmaatschap, het NIVRA wel.** In de VS mag je de CPA-titel voeren zonder lid te zijn van het AICPA. Het AICPA heeft echter wel de bevoegdheid om voorschriften uit te vaardigen voor alle praktizerende CPA's, dus ook voor niet-leden.
- ③ **CPA-firms zijn binnen het AICPA ingedeeld in secties, het NIVRA kent zo'n indeling nog niet.** De AICPA-secties worden in de volgende vraag nader toegelicht.

aantal leden

Een ander verschil is het ledenaantal. In Amsterdam staan zo'n 11.000 RA's ingeschreven, terwijl het AICPA, gevestigd te New York, New Jersey en Washington, ruim 330.000 leden kent (stand begin 1999).

Vindplaatsen: Auditing, an integrated approach; pagina 13; WRA, artikel 1 en website AICPA: www.aicpa.org.

A.10 Welke secties voor CPA-firms kent het AICPA?

secties binnen
het AICPA

Binnen het AICPA bestaat een aparte divisie voor openbare accountantskantoren, die is ingedeeld in de volgende twee secties:

- ① **SEC Practice Section (SECPS).** Accountantskantoren die één of meer beursfondsen controleren, zijn verplicht lid van deze sectie.
- ② **Private Companies Practice Section (PCPS).** Deze sectie is gericht op bedrijven die niet onder de SEC-voorschriften vallen en stelt minder kwaliteitseisen aan een CPA-firm dan de eerste sectie.

voor- en
tegenstanders

Een kantoor kan zich bij één sectie aanmelden, bij twee of bij geen enkele. Het instellen van de twee secties heeft overigens tot veel discussie in het beroep geleid. Voorstanders meenden dat de maatregel nodig was in het kader van de zelfregulering, maar anderen vonden dat er zo twee klassen CPA-firms zouden ontstaan en dat bij kantoren die niet tot de SEC Practice Section behoren de kwaliteit zou dalen.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 21.

A.11 Welke verplichtingen gelden binnen de SECPS?

SEC Practice
Section

Een CPA-firm die is ingedeeld in de SEC Practice Section moet voldoen aan de volgende verplichtingen:

- ① **Het naleven van de kwaliteitsbeheersingsmaatregelen** zoals uitgevaardigd door de SEC Practice Section.
- ② **Verplichte collegiale toetsing.** De kantoren worden elke drie jaar onderworpen aan een peer review door een gekwalificeerde CPA-firm.
- ③ **Permanente educatie.** Alle CPA's binnen het kantoor moeten voldoen aan een PE-verplichting van 120 uur per 3 jaar.
- ④ **Partnerrotatie na 7 jaar.** Pas na een wachttijd van minimaal 2 jaar mag de roterende partner de betrokken opdracht weer overnemen. Kleine CPA-firms zijn vrijgesteld van de verplichte partnerrotatie.
- ⑤ **Tweede partner.** Bij beursfondsen moet een andere partner de werkzaamheden reviewen en zijn instemming aan de verklaring geven.
- ⑥ **Verbod op enkele adviesdiensten.** Bij beursfondsen waarvan het kantoor de jaarrekening controleert, is het verboden om bepaalde adviesdiensten te verrichten. Voorbeelden zijn psychologische tests, opinieonderzoeken, het zoeken naar fusie- en overnamekandidaten voor een finder's fee, executive search en actuariële dienstverlening aan verzekeringsmaatschappijen.
- ⑦ **Melding van meningsverschillen.** Belangrijke meningsverschillen met het management over controle- of verslaggevingskwesties moeten worden gerapporteerd aan het audit committee of aan de Raad van Bestuur.
- ⑧ **Opgave van verricht advieswerk.** Bij beursfondsen is de accountant verplicht om het audit committee of de Raad van Bestuur een opgave te verstrekken van de gedurende het controlejaar verrichte 'management advisory services'. Dit betreft zowel het soort advies als de ontvangen vergoedingen.

Professional
Oversight
Board

Het AICPA heeft een speciale commissie ingesteld om nader invulling te geven aan het functioneren van de SEC Practice Section. Die commissie, de Professional Oversight Board, bestaat vooral uit niet-accountants.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 21 t/m 23.

A.12 En welke verplichtingen gelden binnen de PCPS?

Private
Companies
Practice
Section

Een kantoor dat is ingedeeld in de Private Companies Practice Section moet voldoen aan de volgende verplichtingen:

- ① **Het naleven van de kwaliteitsbeheersingsmaatregelen** zoals uitgevaardigd door de desbetreffende sectie.
- ② **Verplichte collegiale toetsing.** Het kantoor wordt eens per drie jaar onderworpen aan een peer review door een gekwalificeerde CPA-firm.
- ③ **Permanente educatie.** Alle CPA's binnen het kantoor moeten voldoen aan een PE-verplichting van 120 uur per 3 jaar.

gelijkenis met
SECPS

Deze verplichtingen komen overeen met de eisen ① t/m ③ van de SEC Practice Section en worden in het algemeen als de meest kritische eisen beschouwd.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 21.

A.13 Noem enkele factoren die professioneel correct gedrag van CPA's stimuleren.

gedrags-
stimulerende
factoren

Het naleven van hoge kwaliteitsstandaarden wordt gestimuleerd door de volgende factoren:

ONDERWERP	FACTOREN
normen	① GAAS en interpretaties (SASs)
	② Code of Professional Conduct
opleiding	③ CPA-examen
	④ Permanente educatie
kantoorregels	⑤ Kwaliteitsbeheersing
	⑥ Collegiale toetsing
	⑦ Indeling van CPA-firms in secties
extern toezicht	⑧ Optreden van de Securities & Exchange Commission
sancties	⑨ Aansprakelijkstelling (civiel- en/of strafrechtelijk)

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 17, figuur 1-3.

A.14 Hoe is in de VS de periodieke peer review geregeld?

eens per drie
jaar

CPA-firms die zijn ingedeeld in de SEC Practice Section of in de Private Companies Practice Section worden eens per drie jaar onderworpen aan een peer review. Een opvallend punt is dat men zelf mag aangeven welk kantoor de collegiale toetsing uitvoert.

Kantoren die niet in (een van) beide secties zijn ingedeeld, worden eveneens elke drie jaar aan een peer review onderworpen. Het verschil is echter dat de toetsing zich dan veel meer richt op de dossiers en veel minder op het interne systeem van kwaliteitsbeheersing.

Vindplaats: *Auditing, an integrated approach*; pagina 23 en 24.

A.15 Wat zijn de vijf elementen van kwaliteitsbeheersing?

elementen
kwaliteits-
beheersing

Het Quality Control Standards Committee van het AICPA heeft de volgende vijf elementen van kwaliteitsbeheersing gedefinieerd:

- ① Onafhankelijkheid, integriteit en objectiviteit.
- ② Deskundigheid van het personeel.
- ③ Acceptatie en behoud van opdrachten.
- ④ Uitvoering van opdrachten.
- ⑤ Continue bewaking van bovenstaande vier elementen.

Vindplaats: *Auditing, an integrated approach*; pagina 21 en tabel 1-3 op pagina 22.

Noot

vroeger 9
elementen

Er waren aanvankelijk negen elementen gedefinieerd, maar deze zijn met ingang van 1 januari 1997 teruggebracht tot vijf. Dit is een van de punten waarop de zevende editie van Arens & Loebbecke verschilt van de vorige.

A.16 Wat is de relatie tussen kwaliteitsbeheersing en de GAAS?

toepassing
GAAS bij elke
opdracht

Kwaliteitsbeheersingsmaatregelen geven geen garantie, maar wel een redelijke mate van zekerheid dat bij elke opdracht de generally accepted auditing standards worden toegepast.

Er is ook een verschil: de kwaliteitsbeheersing is gericht op de organisatie van het kantoor als geheel, terwijl de GAAS betrekking hebben op de individuele opdrachten.

Vindplaats: *Auditing, an integrated approach*; pagina 21.

A.17 Wat zijn de betekenis en opbouw van de GAAS?

algemene
richtlijnen voor
jaarrekening-
controle

De generally accepted auditing standards zijn algemene richtlijnen die de CPA ondersteunen bij de jaarrekeningcontrole. In Amerikaanse accountantsverklaringen moet ook worden vermeld dat de controle is verricht in overeenstemming met de GAAS.

De GAAS zijn in 1947 opgesteld door het AICPA en daarna nauwelijks gewijzigd. Er zijn 10 GAAS, verdeeld in 3 general standards, 3 standards of field work en 4 standards of reporting:

dé 10 GAAS

GENERAL STANDARDS

- ① **Deskundigheid.** De controle moet worden verricht door personen met voldoende training en vaardigheid als accountant.
- ② **Onafhankelijkheid.** De accountant moet zich met betrekking tot alle aspecten van de opdracht mentaal onafhankelijk opstellen.
- ③ **Zorgvuldigheid.** Er moet voldoende zorgvuldigheid in acht worden genomen bij de planning en uitvoering van de opdracht en het opstellen van de verklaring.

STANDARDS OF FIELD WORK

- ① **Planning en toezicht.** De werkzaamheden moeten adequaat worden gepland en er moet deugdelijk toezicht op de assistenten zijn.
- ② **Inzicht in 'internal control'.** Voor de planning van de werkzaamheden en het bepalen van de controlemix moet de accountant voldoende in-zicht hebben in het interne beheersingssysteem.
- ③ **Deugdelijke grondslag.** De werkzaamheden moeten een deugdelijke grondslag (reasonable basis) voor het accountantsoordeel vormen.

STANDARDS OF REPORTING

- ① **Overeenstemming met US-GAAP.** De verklaring moet vermelden of de jaarstukken zijn opgesteld in overeenstemming met de GAAP.
- ② **Consistentie.** Als de gehanteerde grondslagen afwijken van die in de vorige periode, moet dit in de verklaring tot uitdrukking komen.
- ③ **Toereikend inzicht.** Tenzij het tegendeel uit de verklaring blijkt, worden de jaarstukken geacht toereikend inzicht te bieden.
- ④ **Jaarstukken als geheel.** Het oordeel heeft betrekking op de jaarstukken als geheel. Zo niet, dan moet de reden daarvan worden vermeld.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 17 en 18.

A.18 Wat zijn SASs?

interpretaties
van de GAAS

SASs staat voor 'statements on auditing standards'. Deze worden net als de GAAS uitgevaardigd door het AICPA. Sinds 1972 zijn al ruim 80 SASs gepubliceerd en er komen nog steeds nieuwe bij. Alle statements hebben twee nummers, een SAS- en AU-nummer. Het eerste dient als volgnummer, het AU-nummer als classificatie voor het soort onderwerp.

De statements zijn nadere interpretaties van de GAAS, maar laten veel ruimte voor 'professional judgement', dus voor eigen oordeelsvorming.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 18 en 19.

A.19 Welke rol speelt de SEC op accounting- en auditinggebied?

beurs-
waakhond

De belangrijkste taak van de Securities and Exchange Commission, een privaatrechtelijke organisatie, is te zorgen dat (potentiële) aandeelhouders betrouwbare informatie krijgen. De SEC is opgericht in de jaren dertig als reactie op de beurskrach van 1929. De aandacht voor betrouwbare informatie leidde ook tot de Securities Act van 1933 (bij de uitgifte van nieuwe effecten) en tot de Securities Exchange Act van 1934 (periodieke verslaggeving door beursfondsen).

betrokkenheid
bij GAAP en
GAAS

De SEC heeft grote invloed op de verslaggevingsvoorschriften (GAAP) en wordt ook gekend in belangrijke wijzigingen van de auditing standards (GAAS). Daarnaast vaardigt de SEC zelf regels uit waarvan op audit- en accountinggebied de Regulation S-X, de Accounting Series Releases en de Accounting and Auditing Enforcement Releases het belangrijkste zijn.

eigen regels

rapportages
krachtens
securities acts

Verder houdt de SEC toezicht op de rapportages die zijn vereist krachtens de securities acts waaronder:

Forms S-1 t/m S-16 (bij de uitgifte van nieuwe aandelen, obligaties e.d.);

Form 8-K (rapportage aan het eind van de maand waarin zich belangrijke gebeurtenissen hebben voorgedaan, bijvoorbeeld acquisities, bestuurswisselingen, nieuwe productlijnen of een wisseling van accountant);

Form 10-K (de jaarstukken). Deze moeten binnen 90 dagen na de fiscale balansdatum worden gepubliceerd.

Form 10-Q (kwartaalinformatie). Hebben zich stelselwijzigingen voorgedaan, dan moet de kwartaalinformatie aan accountantscontrole worden onderworpen.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 24 en 25.

Accountantsverklaringen in de VS

A.20 Welke soorten accountantsverklaringen kennen de VS?

soorten
accountants-
verklaringen

In Amerika bestaan de volgende soorten accountantsverklaringen:

- ① **Unqualified opinion** (goedkeurende accountantsverklaring):
 - **standard unqualified** (standaardtekst, geen bijzonderheden), of
 - **unqualified with explanatory paragraph or modified wording** (goedkeuring met een toelichtende paragraaf of aangepaste formulering).
- ② **Qualified opinion** (accountantsverklaring met beperking met de woorden 'except for', in het Nederlands 'met uitzondering van').*
- ③ **Disclaimer of opinion** (accountantsverklaring van oordeelonthouding).
- ④ **Adverse opinion** (afkeurende accountantsverklaring).

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 39 en 40.

Noot *

voorbehoud is
in de VS
onbekend

De 'except for' verklaring wordt ook gebruikt in situaties waarin bij ons een accountantsverklaring met beperking met de woorden 'onder voorbehoud van' zou worden afgegeven. Die laatste variant is in de VS onbekend.

A.21 Wat zijn 'scope limitations' en welke soorten ken je?

beperkingen
in de controle

Scope limitations, voluit limitations on the scope of the audit, zijn beperkingen in de controle. Er zijn twee soorten beperkingen:

- beperkingen die zijn opgelegd door de opdrachtgever, en
- beperkingen die zijn veroorzaakt door omstandigheden buiten de macht van de opdrachtgever en de accountant.

qualified
opinion of
disclaimer

In de VS leiden beide soorten beperkingen tot een qualified opinion of een disclaimer, althans als de beperking van voldoende materieel belang is. De eerste soort, de beperkingen die zijn opgelegd door de opdrachtgever, wordt echter wel eerder als materieel ervaren. Bestaat de indruk dat de leiding informatie achterhoudt wegens fraude of misleiding, dan adviseert het AICPA om geen qualified opinion, maar een disclaimer af te geven.

Nederland:
subjectieve
verhinderings

In Nederland wordt de eerste soort beperkingen, de zgn. subjectieve verhinderings, niet acceptabel geacht. Bij ons moet de accountant in zo'n geval de opdracht teruggeven of niet aanvaarden (zie vraag 8.5 en 30.8).

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 44 en 49.

A.22 Wanneer wordt in de VS een qualified opinion verstrekt?

accountants-
verklaring met
beperking

Amerikanen geven een accountantsverklaring met beperking bij:

- ① **Materiële beperkingen in de controle.** In dit geval moeten de woorden 'except for' in zowel de scope als opinion paragraaf van de verklaring worden vermeld ('qualification of both scope and opinion').
- ② **Materiële afwijkingen van de GAAP.** In deze situatie worden de woorden 'except for' alleen in de opinion paragraaf vermeld.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 45.

Noot

vergelijking
met Nederland

In situatie ① zouden we in Nederland de woorden 'onder voorbehoud van' gebruiken, althans als de beperking op een objectieve verhindering berust. Materiële afwijkingen worden bij ons materiële bedenkingen genoemd.

A.23 En wanneer een disclaimer of opinion?

oordeel-
onthouding

Amerikanen geven een oordeelonthouding in de volgende twee situaties:

- ① **Wezenlijke beperkingen in de controle.** Zo'n 'highly material' scope limitation kan zich in veel situaties voordoen, bijvoorbeeld ook bij een late benoeming of in groepsverhoudingen (zie vraag A.28).
- ② **De accountant is niet onafhankelijk.** Het niet voldoen aan Rule 101 van de Code of Professional Conduct leidt altijd tot een oordeelonthouding, ongeacht de materialiteit. Het woord 'independent' wordt in dit geval niet in het opschrift vermeld.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 44 en 45.

A.24 Schets het Amerikaanse verklaringenstelsel

Amerikaans
verklaringen-
stelsel

Het Amerikaanse verklaringenstelsel is als volgt te schematiseren:

Situaties	Materieel	Wezenlijk
① Beperkingen in de controle	Qualified opinion	Disclaimer
② Afwijkingen van de GAAP	Qualified opinion	Adverse opinion
③ De CPA is niet onafhankelijk	-	Disclaimer

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; tabel 2.3, pagina 52.

A.25 Hoe wordt in de VS het begrip materialiteit uitgelegd?

definitie	Een onjuistheid is van materieel belang als kennis van die onjuistheid een beslissing van een redelijke gebruiker waarschijnlijk kan beïnvloeden.
material vs. highly material	In de VS wordt onderscheid gemaakt tussen 'material' en 'highly material'. In het eerste geval is het overall beeld niet aangetast, in het tweede geval wel. Bij het bepalen van de materialiteit wordt ook gekeken naar de impact
pervasiveness	(pervasiveness) van een onjuistheid of onzekerheid. Een rubriceringsfout tussen bijvoorbeeld debiteuren en liquide middelen raakt maar twee posten en heeft daarom weinig impact. Is daarentegen een belangrijke verkooptransactie buiten de boeken gebleven, dan is dit van invloed op een hele reeks posten - denk aan omzet, debiteuren, brutowinst, belastingen e.d. - en daarom wel 'pervasive'.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 46 en 47.

A.26 Wanneer wordt een 'explanatory paragraph' opgenomen?

toelichtende paragraaf	<p>Een toelichtende paragraaf wordt opgenomen als de accountant wel zijn goedkeuring aan de jaarstukken hecht, maar in zijn verklaring toch bepaalde zaken extra onder de aandacht van de gebruikers wil of moet brengen. De belangrijkste redenen om zo'n extra paragraaf op te nemen zijn:</p> <ol style="list-style-type: none">① Geen bestendige gedragslijn. De GAAP zijn niet consistent toegepast.② Ernstige onzekerheid over de continuïteit. In dit geval is een toelichtende paragraaf in de verklaring verplicht, ongeacht de vraag of de onzekerheid toereikend in de jaarrekening uiteen is gezet. Het is ook toegestaan, maar niet gebruikelijk om een oordeelonthouding te geven.③ Bijzondere afwijking van uitgevaardigde verslaggevingsgrondslagen. De accountant moet in een toelichtende paragraaf meedelen dat het vasthouden aan deze principes in onderhavige, bijzondere situatie tot een vertekend beeld zou hebben geleid.④ Emphasis of matter. De accountant wenst bepaalde kwesties te benadrukken, bijvoorbeeld het bestaan van omvangrijke transacties met gelieerde partijen of een belangrijke gebeurtenis na balansdatum.
------------------------	--

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 40 t/m 42.

Noot

Bij materiële onzekerheden in de verantwoording is de toelichtende paragraaf sinds december 1995 niet meer verplicht (SAS 79, A&L blz. 44).

A.27 En wanneer is sprake van een 'modified wording'?

shared opinion of report Een 'modified wording report', ook wel een shared opinion of shared report genoemd, doet zich alleen voor bij gedeelde verantwoordelijkheid tussen de groepsaccountant en een ander accountantskantoor (zie ook vraag A.28). De gedeelde verantwoordelijkheid blijkt uit alle paragrafen van de accountantsverklaring. De aangepaste bewoording (modified wording) is dus niet beperkt tot het opnemen van alleen een extra paragraaf.

gedeelde
verantwoorde-
lijkheid

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 42 en 43.

A.28 Als een Amerikaanse groepsaccountant gebruik maakt van de verklaring van een andere accountant, welke gevolgen heeft dit dan voor de accountantsverklaring bij de groepsjaarrekening?

gebruik maken van andere accountant Dat hangt ervan af. In de VS kan een groepsaccountant op verschillende manieren omgaan met de werkzaamheden van andere accountants. Elke mogelijkheid heeft andere gevolgen voor de accountantsverklaring bij de groepsjaarrekening:

mogelijk-
heden

- ① **Geen consequenties.** In de accountantsverklaring wordt niet verwezen naar de andere accountant, bijvoorbeeld omdat de groepsaccountant de werkzaamheden van de ander zorgvuldig heeft beoordeeld of goed bekend is met diens werkwijze. Een andere mogelijkheid is dat de werkzaamheden van de ander niet materieel zijn voor het geheel.
- ② **Gedeelde verantwoordelijkheid.** De groepsaccountant kan deze optie hanteren als de werkzaamheden van de ander materieel zijn voor het geheel of als het onpraktisch is om die werkzaamheden te beoordelen. In een shared opinion blijft de goedkeurende strekking van de accountantsverklaring intact, maar worden wel de bewoordingen aangepast (modified wording). Zo vermeldt de introductory paragraph bij welke onderdelen is gesteund op de accountantsverklaring van de ander en wordt ook in de scope en opinion paragraph aan de andere accountant gerefereerd.
- ③ **Een accountantsverklaring met beperking of oordeelonthouding.** Wil de groepsaccountant geen enkele verantwoordelijkheid voor het werk van de andere accountant aanvaarden, dan kan dit leiden tot een qualified opinion of disclaimer bij de groepsjaarrekening. Dit geldt ook als de ander zelf een beperking of oordeelonthouding heeft afgegeven.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 43 en 44.

A.29 Mag in de VS negative assurance worden verstrekt? Ga daar-bij ook in op de verschillen met de Nederlandse situatie.

negative assurance

Het antwoord op deze vraag is weergegeven in onderstaande tabel.

Onderwerp	VS	Nederland
Negative assurance bij de beoordeling van jaarrekeningen of tussentijdse cijfers	Verplicht	Verplicht (RAC 910.26, sub e).
Negative assurance inzake prognoses of projecties	Verboden *	Gebruikelijk bij het oordeel over de redelijkheid van de gehanteerde veronderstellingen (RAC 810.9A).
Toevoeging aan een accountantsverklaring van oordeelonthouding dat van tekortkomingen niet is gebleken.	Verboden *	Toegestaan, behalve bij samenloop met een materiële bedenking tegen de jaarrekening (RAC 700.38C).

Noot *

verboden vanwege verwarring bij gebruikers

De toevoeging dat van tekortkomingen niet is gebleken, is in de VS verboden omdat zo'n opmerking gebruikers in verwarring kan brengen over de aard van de controle en de verantwoordelijkheid van de accountant (A&L, blz. 54). Mogelijke verwarring bij gebruikers is ook de belangrijkste reden voor het verbod op negative assurance bij prognoses of projecties. Een beoordelingsopdracht (review) van toekomstgerichte informatie is daarom in de VS verboden. De enige toegestane vormen zijn compilation, examination en agreed upon procedures (A&L, blz. 768; vgl. ISA 120.5).

onderzoek van toekomstgerichte informatie

A.30 Afgezien van het taalgebruik lijkt de Amerikaanse accountantsverklaring sterk op de Nederlandse. Toch zijn er ook enkele belangrijke verschillen. Aan jou de vraag: welke? 📌

verschillen in elementen van de verklaring

Belangrijke verschillen tussen beide accountantsverklaringen zijn:

- ① **Vermelding van onafhankelijkheid.** Om aan te geven dat de controle in alle opzichten objectief was, moet het opschrift van de Amerikaanse accountantsverklaring het woord independent bevatten, bijvoorbeeld 'independent auditor's report'. In Nederland hoeft dat niet.
- ② **Adressering.** In de VS wordt een accountantsverklaring gericht aan de aandeelhouders, in Nederland is dat ongebruikelijk.

- ③ **GAAS.** De Amerikaanse scope paragraph stelt dat de controle is ver-richt in overeenstemming met 'generally accepted auditing principles'. De Nederlandse accountantsverklaring verwijst naar algemeen aan-vaarde richtlijnen m.b.t. controleopdrachten waarmee in hoofdzaak de Richtlijnen voor de Accountantscontrole worden bedoeld.
- ④ **Present fairly, in all material aspects.** In de VS geldt de term 'present fairly', in Nederland de term 'give a true and fair view' (getrouw beeld). In ons land ontbreekt de toevoeging 'in all material aspects' omdat de materialiteit geacht wordt al te zijn begrepen in het getrouwe beeld.
- ⑤ **Cash flows.** In de VS heeft de accountantsverklaring ook betrekking op het kasstroomoverzicht, een verplicht onderdeel van de jaarstukken, in Nederland niet.
- ⑥ **Ondertekening.** Een Amerikaanse verklaring wordt ondertekend met de kantoornaam om de verantwoordelijkheid van het kantoor te bena-drukken, maar in ons land mag ook de persoonsnaam worden gebruikt.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 37 t/m 39.

A.31 Noem enkele verschilpunten tussen het Amerikaanse en het Nederlandse verklaringstelsel.

verschillen in
verklaringen-
stelsels

De meest in het oog springende verschillen tussen beide stelsels zijn:

- ① **In de VS bestaat slechts één soort qualified opinion**, namelijk die met de woorden 'except for'. Deze wordt ook gebruikt bij materiële beperkin-gen in de controle. De accountantsverklaring met beperking met de woorden 'onder voorbehoud van' kent men in de VS niet.
- ② **Op subjectieve verhinderingen volgt een qualified opinion of disclaimer**, afhankelijk van de materialiteit. Door de opdrachtgever opgelegde be-perkingen behoren bij ons te leiden tot het teruggeven van de opdracht.
- ③ **Is de CPA niet onafhankelijk, dan leidt dit tot een disclaimer.** In ons land verbiedt art. 24, lid 3 GBA om in zo'n geval een verklaring af te geven.
- ④ **Gedeelde verantwoordelijkheid.** In de VS behoort een shared opinion of report tot de mogelijkheden, maar in Nederland is dit ongebruikelijk en voor RA's zelfs feitelijk verboden (zie RAC 600.18A en vraag 26.5).
- ⑤ **Vaker een toelichtende paragraaf.** In de VS wordt deze in meer gevallen opgenomen dan in Nederland (vergelijk de vragen A.26 en 30.5).
- ⑥ **Negative assurance in VS verboden bij disclaimer en toekomstgerichte informatie.** In Nederland is dit wel toegestaan (zie vraag A.29).

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 37 t/m 39.

Verantwoordelijkheden van de CPA

A.32 Hoe is de AICPA Code of Professional Conduct opgebouwd en wat is het gezag van de verschillende onderdelen?

Code of Professional Conduct
opbouw en gezag

De Code of Professional Conduct start met algemene principes en wordt daarna steeds specifiek en concreter. De opbouw en het gezag van de verschillende onderdelen is als volgt:

- ① **Ethical principles** (algemene principes). Deze zijn niet afdwingbaar.
- ② **Rules of conduct** (specifieke gedragsregels). Zijn wel afdwingbaar.
- ③ **Interpretations**. Deze interpretaties zijn niet afdwingbaar, maar afwijkingen moeten wel op goede gronden kunnen worden gerechtvaardigd (net als bij de GBR-Interpretaties van het NIVRA).
- ④ **Ethical rulings** (concrete antwoorden op praktijkvragen). Net als de interpretaties zijn de 'ethical rulings' niet afdwingbaar, maar afwijkingen moeten wel op goede gronden kunnen worden gerechtvaardigd.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; figuur 3-3, pagina 76.

A.33 Gelden de 'ethical principles' voor alle AICPA-leden?

gelding van ethical principles

De meeste wel, maar niet allemaal. Het onderstaande toont welke principes voor alle leden gelden en welke alleen voor openbare accountants.

WIE	ETHICAL PRINCIPLE
Alle leden	<ul style="list-style-type: none"> ● Responsibilities (verantwoordelijkheid om professioneel en moreel te handelen). ● Public interest (rekenschap geven van het publiek belang). ● Integrity (handelen met de hoogste mate van integriteit). ● Objectivity and independence (objectiviteit bewaren en vermijden van belangentegenstellingen). ● Due care (zorgvuldig handelen, het naleven van vaktechnische en ethische voorschriften en kwaliteitsbeheersing).
Leden in de openbare praktijk	<ul style="list-style-type: none"> ● Independence (bij het uitvoeren van attestation services is onafhankelijkheid vereist in schijn en werkelijkheid).* ● Scope and nature of services (bij bepaling van reikwijdte en aard van de diensten rekening houden met de algemene principes van de Code of Professional Conduct).

onafhankelijkheidseis	Noot * Rule 101, de onafhankelijkheidseis, geldt alleen bij controle-opdrachten en andere attestation services, te weten examinations, reviews en agreed-upon procedures.
niet bij samenstelling, advisering of fiscale hulp	Bij samenstellingsopdrachten is geen onafhankelijkheid vereist, evenmin als bij adviesdiensten en fiscale begeleiding. Zo mag een Amerikaanse openbare accountant aandelen houden in een onderneming waaraan hij managementadviezen geeft, althans als hij daar niet tevens de jaarrekening controleert of andere attestdiensten verricht.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 76, 79 en 766.

A.34 Mag een accountantskantoor in de VS de administratie verzorgen en tevens de jaarrekening controleren?

verboden door SEC	Bij SEC-klienten zoals beursfondsen wordt dit verboden door de Securities and Exchange Commission, maar bij overige cliënten is zo'n combinatie
door AICPA soms wel toegestaan	onder bepaalde voorwaarden wel toegestaan. Het AICPA staat namelijk toe dat een CPA-firm bij dezelfde klant administratieve diensten verleent en daarnaast een controle verricht, mits de klant zelf voldoende kennis van de bedrijfsvoering en de verslaggevingsgrondslagen heeft, de CPA geen beheersdaden verricht en de controle wordt verricht conform de GAAS.
drempel voor kleinere klanten	Bij kleinere klanten zijn deze voorwaarden vaak moeilijk te vervullen.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 83.

A.35 Eind jaren 70 is in de VS het reclameverbod opgeheven. Wat was de aanleiding tot deze maatregel en wat was het effect ervan?

overheid wilde marktwerking	Het reclameverbod werd opgeheven onder druk van de FTC, de Federal Trade Commission. De overheid wilde daarmee de marktwerking binnen de accountancy stimuleren. Het effect was dat de kantoren hun marketing-activiteiten fors gingen uitbreiden en er een prijzenslag ontstond. Zo werd het zelfs normaal om klanten van andere firma's te benaderen en hen een concurrerende offerte aan te bieden. Opdrachtgevers werden aldus meer prijsbewust en wisselenden ook vaker van accountant. De winstmarge op controles kwam daarmee onder druk te staan, maar volgens accountants heeft dit de kwaliteit van hun werk niet significant aangetast.
effect was prijzenslag en dalende marges	

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 90 en 91.

A.36 Wat is het verschil tussen business failure en audit failure? Ga daarbij ook in op de verwachtingskloof.

business failure	Business failure wil zeggen dat een onderneming niet in staat is om aan haar verplichtingen of aan de verwachtingen van investeerders te voldoen, bijvoorbeeld vanwege een recessie, slecht management of onverwachte concurrentie. Dit zijn oorzaken buiten de macht van de accountant.
audit failure	Audit failure houdt in dat de accountant een verkeerd oordeel geeft omdat zijn controle niet in overeenstemming met de GAAS is uitgevoerd, bijvoorbeeld omdat zijn assistenten onvoldoende gekwalificeerd waren voor de opdracht en belangrijke fouten over het hoofd hebben gezien. Voor audit failures zijn accountants wel verantwoordelijk. Gebruikers zijn echter geneigd hen ook aansprakelijk te stellen voor business failures, terwijl van een audit failure geen sprake is. Belangrijkste oorzaak is de verwachtingskloof, vooral de misvatting dat een goedkeurende accountantsverklaring een garantie voor het voortbestaan van de onderneming is.
verwachtingskloof	

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 108.

A.37 Hoe kan een business risk het 'acceptable AR' beïnvloeden?

bij hoog business risk extra laag AAR	Verwacht de accountant een hoog business risk, dan is het wenselijk om een extra laag 'acceptable audit risk' te hanteren. Een hoog business risk, ook wel afbreukrisico genoemd, wil zeggen dat de accountant een hoog risico loopt dat hij schade van een opdracht zal ondervinden, ook al heeft hij een juiste accountantsverklaring afgegeven. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen bij een onderneming in financiële moeilijkheden of wanneer de jaarrekening onder een brede kring van gebruikers zal worden verspreid.
---------------------------------------	---

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 259 en 260.

A.38 Waarin wijkt het Amerikaanse audit risk af van de ISA?

audit risk in de VS beperkt tot unqualified opinion	Audit risk wordt in de VS uitgelegd als het risico dat bij een jaarrekening die materiële onvolkomenheden bevat toch een goedkeurende accountantsverklaring wordt afgegeven. De ISA spreekt echter van een 'inappropriate audit opinion'. Zo'n onjuiste accountantsverklaring omvat ook de situatie dat een beperking is afgegeven, terwijl eigenlijk een oordeelonthouding of afkeurende accountantsverklaring moest worden verstrekt. De ISA- (en Nederlandse) definitie van audit risk is dus ruimer dan de Amerikaanse.
---	---

Vindplaatsen: Auditing, an integrated approach; pagina 108 en ISA/RAC 400.3.

A.39 In hoeverre zijn accountants in de VS verantwoordelijk voor het ontdekken van onjuistheden in de jaarrekening? Maak daarbij onderscheid tussen fouten, fraude en wetsovertredingen.

errors and fraud Een Amerikaanse accountant moet een 'reasonable assurance' verkrijgen dat de jaarrekening geen materiële onjuistheden bevat, ongeacht of deze onopzettelijk ('errors') of opzettelijk ('fraud') zijn.*

illegal acts Een derde soort onjuistheden zijn onrechtmatigheden, anders dan fraude. SAS 54 maakt daarbij onderscheid tussen 'illegal acts' met een direct of indirect effect op de jaarstukken. Voor de eerste categorie, bijvoorbeeld het ontduiken van belastingen, is de verantwoordelijkheid gelijk aan die bij fouten en fraude. Over onrechtmatigheden met een indirect effect, zoals een schending van milieuvoorschriften of mensenrechten, geven Amerikaanse accountants echter géén zekerheid. Recapitulerend:

soort onjuistheid	zekerheid
errors, fraud en direct effect illegal acts	reasonable assurance
indirect effect illegal acts	no assurance

Raakt de accountant toch op de hoogte van onrechtmatigheden, ook die met een direct effect, dan moet worden beoordeeld wat de consequenties voor de jaarrekening zijn. Daarnaast moet hij het audit committee of een vergelijkbaar orgaan informeren, ongeacht de materialiteit van de onrechtmatigheden, en bij beursgenoteerde ondernemingen moet hij ook de SEC schriftelijk inlichten. Weigert de leiding toereikende maatregelen te nemen, dan kan de CPA het nodig achten zijn opdracht terug te geven.

Noot *

ontdekken van fraude Het begrip redelijke mate van zekerheid is echter niet gedefinieerd. Blijven materiële onjuistheden onopgemerkt, dan kan de accountant zich het best verdedigen tegen claims door aan te tonen dat de controlerichtlijnen zijn nageleefd. Zo moet hij volgens SAS 82 al bij de planning een inschatting maken van het risico op materiële fraude. De risico-indicatoren voor frauduleuze verslaggeving verschillen van de risico's op misbruik van activa. Misbruik van activa leidt minder snel tot materiële onjuistheden omdat er meestal kleinere bedragen mee gemoeid zijn of omdat het misbruik intern al is ontdekt en de gevolgen toereikend in de jaarrekening zijn verwerkt.

frauduleuze verslaggeving vs. misbruik van activa

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 142 t/m 148.

Cycle approach en controle-informatie

A.40 In Arens & Loebbecke speelt de 'cycle approach' een belangrijke rol. Wat houdt deze benadering in?

indeling van
controle in
segmenten

Bij de cycle approach wordt de controle ingedeeld in segmenten (cycles) van transacties en balansposten die onderling nauw verweven zijn, denk bijvoorbeeld aan omzet, kasontvangsten en debiteuren. Het voordeel van zo'n gesegmenteerde aanpak is dat de controle overzichtelijker wordt en het werk beter over de verschillende teamleden te verdelen valt.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 148.

A.41 Welke cycli worden hierbij onderscheiden?

dé vijf
segmenten

Arens en Loebbecke onderscheiden de volgende vijf segmenten:

- ① **Sales & collection** (verkopen en ontvangsten).
- ② **Acquisition & payment** (inkopen/investeringen en betalingen).
- ③ **Payroll & personnel** (personeelskosten).
- ④ **Inventory & warehousing** (voorraden en kostprijs omzet).
- ⑤ **Capital acquisition & repayment** (financiering).

ezels-
bruggetje

Bovenstaand rijtje is gemakkelijk te onthouden via het acroniem 'SAPIC', de reeks beginletters van elke cyclus.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 150 (tabel 5-3).

Noot

verschil met
Nederlandse
theorie

Anders dan in de Nederlandse doctrine, waar de totaalverbanden in de geld/goederenbeweging een belangrijke rol spelen, wordt in Amerikaanse literatuur geen verband tussen de verschillende cycli gelegd. Dit heeft te maken met het verschil in controlerichtingen. In de VS gaat de aandacht vooral uit naar de juistheid, terwijl de Nederlandse doctrine veel sterker op de volledigheid gericht is. De controle van de volledige omzetverantwoording steunt voor een belangrijk deel op de verbanden in de geld/goederenbeweging, vandaar dat deze bij ons zo belangrijk zijn. Althans, in theorie. Grotere kantoren hanteren overwegend de Anglo-Amerikaanse controleopvattingen, ook in de Nederlandse praktijk.

verschil
tussen theorie
en praktijk

A.42 Welke managementbeweringen worden in de VS onderscheiden? Beschrijf ook kort de relatie met de controledoelstellingen.

soorten beweringen	<p>In SAS 31 worden de managementbeweringen m.b.t. financiële informatie ingedeeld in de volgende vijf hoofdcategorieën:</p> <ol style="list-style-type: none"> ① Existence or occurrence (bestaan en tijdigheid). ② Completeness (volledigheid). ③ Valuation or allocation (waardering en toerekening). ④ Rights and Obligations (rechten en verplichtingen). ⑤ Presentation and Disclosure (presentatie en toelichting).*
relatie met controledoelstellingen	<p>De belangrijkste taak bij de jaarrekeningcontrole is na te gaan of de beweringen van het management valide zijn. De audit objectives zijn daarom een afgeleide van de management assertions.</p> <p>Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 152 t/m 157.</p> <p>Noot *</p>
CAVECOD, zonder A en C	<p>Van het acroniem CAVECOD (zie Richtlijn 500, vraag 16.5) ontbreken in SAS 31 de A van accuracy en de C van cut-off.</p>

A.43 Beschrijf inhoud en effect van de McKesson & Robbinscase.

fraude in 1938	<p>De McKesson & Robbinscase betreft een geruchtmakende Amerikaanse rechtszaak uit 1938 waarbij het balanstotaal grotendeels uit gefingeerde voorraden en debiteuren bestond, zonder dat de accountant dit bij de jaarrekeningcontrole had opgemerkt. De financiële wereld was diep geschokt en in reactie daarop besloot de beroepsorganisatie, het AICPA, om het inventariseren van voorraden en het opvragen van saldobestemmingen van debiteuren verplicht te stellen als de accountant zijn goedkeuring aan de jaarrekening wil hechten.</p> <p>Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 456 en 650/651.</p>
AICPA stelde daarna inventarisatie en saldobestemmingen verplicht	<p>Noot</p>
McKesson in 1999 opnieuw beschuldigd van fraude	<p>In 1999 was het opnieuw raak. McKesson, op de beurs verhandeld onder de naam MCK, maakte bekend dat de cijfers over het afgelopen jaar waren geflatteerd omdat de omzet van het recent overgenomen softwarebedrijf HBOC te hoog was voorgesteld. Direct na de aankondiging halveerde de aandelenkoers van MCK, goed voor een waardeverlies van zo'n hfl. 19 miljard. Beleggers beschuldigen MCK en HBOC van 'false and misleading</p>

financial statements' en er wordt een civiele rechtszaak aangespannen. Ondertussen heeft MCK nog een tweede negatieve correctie op de cijfers van 1998 bekend gemaakt (Bron: CNN financial news, 25 mei 1999).

A.44 In welke fasen verdelen A&L het controleproces?

fasen van het
controle-
proces

Arens en Loebbecke onderscheiden hierbij de volgende vier fasen:

- ① **Plan and design an audit approach** (voorbereiding).
- ② **Perform tests of controls and substantive tests of transactions** (uitvoeren van systeemgerichte en gegevensgerichte werkzaamheden).
- ③ **Perform analytical procedures and tests of details of balances** (verrichten van cijferanalyses en specifieke balanswerkzaamheden).
- ④ **Complete the audit and issue an audit report** (afronding en rapportage).

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 158.

A.45 Beschrijf de 'persuasiveness of audit evidence'.

bewijskracht
van controle-
informatie

De bewijskracht (persuasiveness) van controle-informatie is afhankelijk van de relevantie, betrouwbaarheid, toereikendheid en tijdigheid. Deze vier factoren moeten niet afzonderlijk, maar gecombineerd worden bekeken.

3e standard
of field work

Dit vormt een uitwerking van de derde standard of field work die vereist dat de accountant voldoende controle-informatie verzamelt om zijn verklaring te onderbouwen, in Nederland bekend als de deugdelijke grondslag.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 180 t/m 182.

A.46 Welke soorten controle-informatie onderscheiden A&L?

soorten
controle-
informatie

De door Arens en Loebbecke onderscheiden 'types of audit evidence' zijn:

- ① **Physical examination** (inventarisatie).
- ② **Confirmation** (bevestigingen van derden, mondeling of schriftelijk).
- ③ **Documentation** (in- of externe bescheiden).
- ④ **Observation** (waarneming ter plaatse).
- ⑤ **Inquiries of the cliënt** (inlichtingen van de gecontroleerde).
- ⑥ **Reperformance** (accuratessecontrole).
- ⑦ **Analytical procedures** (cijferanalyses).

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 183

Let op, de Richtlijnen hanteren een heel andere indeling (zie RAC 500.13).

Interne beheersing en COSO

A.47 Wat verstaan A&L onder een 'internal control system'?

IC-systeem Een intern beheersingssysteem bestaat volgens Arens en Loebbecke uit specifieke beleidspunten en procedures die zijn ontworpen om het management een redelijke mate van zekerheid te bieden dat de voor haar belangrijke ondernemingsdoelstellingen zullen worden gerealiseerd.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 290.

A.48 Het COSO-rapport onderscheidt drie hoofddoelstellingen van het management bij het ontwerpen van een effectief intern beheersingssysteem. Welke doelstellingen zijn dit?

doelstellingen van het management Het COSO-rapport *, en later ook SAS 55/78, onderscheiden de volgende drie hoofddoelstellingen bij het ontwerpen van een effectief IC-systeem:

- ① **Het verschaffen van betrouwbare financiële informatie.** Het management heeft zowel een wettelijke als professionele verantwoordelijkheid om te zorgen dat de informatie een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de GAAP.
- ② **Het bevorderen van een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering.** Dit betreft niet alleen accurate informatievoorziening voor interne beslissingen, maar ook het bewaken (beveiligen) van activa en bestanden.
- ③ **Het naleven van wet- en regelgeving.** Ondernemingen zijn gebonden aan een breed scala van voorschriften. Een belangrijke regeling voor beursfondsen is de Foreign Corrupt Practices Act van 1977, een wet die een deugdelijk administratief systeem verplicht stelt. Dit systeem moet onder meer verhinderen dat geheime reserves worden gevormd en dat steekpenningen worden betaald.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 290 en 291.

Noot *

COSO-rapport Het Amerikaanse COSO-rapport is uitgebracht in 1992 en heet officieel het 'Internal Control - Integrated Framework'. De term COSO slaat op het feit dat deze studie werd gefinancierd door het **C**ommittee of **S**ponsoring **O**rganizations van de Treadway commissie.

verschil met COCO
COSO is trouwens wat anders dan COCO, een later verschenen rapport van Canadese makelij. Het COCO-rapport onderscheidt vergelijkbare managementdoelstellingen, zij het dat de eerste doelstelling ook betrekking heeft op de interne verslaggeving, terwijl de derde doelstelling tevens de naleving van interne voorschriften omvat.

A.49 Wat zijn de beweegredenen van de openbare accountant om het IC-systeem te beoordelen?

2^e standard of field work
De tweede standard of field work, een van de GAAS, schrijft voor dat de accountant voor de planning van de werkzaamheden en het bepalen van de controlemix voldoende inzicht moet hebben in het IC-systeem. Zijn interesse gaat vooral uit naar de maatregelen die gericht zijn op betrouwbare financiële informatie, de eerste managementdoelstelling. Daarnaast zijn ook de IC-maatregelen m.b.t. de bewaking van activa en het naleven van wet- en regelgeving voor de accountant van belang vanwege zijn verantwoordelijkheid voor het ontdekken van materiële fraude en onrechtmatigheden (dit laatste betreft alleen de 'direct effect illegal acts', zie A.39).

accent op managementdoelstelling ① maar ook ③ is van belang
Bij het beoordelen van het IC-systeem ligt de nadruk op de maatregelen voor de correcte input en verwerking van (groepen van) transacties. Deze dekken echter niet alle controledoelstellingen. Qua waardering en presentatie beoordeelt de accountant daarom de balansgerichte maatregelen.

nadruk op IC rond transacties

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 291 en 292.

A.50 Welke 'key concepts' vormen de basis voor de beoordeling van het IC-systeem en de inschatting van het interne controlerisico?

uitgangspunten bij beoordeling van IC en ICR
Arens & Loebbecke noemen in dit verband de volgende uitgangspunten:

- ① **Het management, en niet de accountant, is verantwoordelijk voor het instellen en in stand houden van het IC-systeem.** Dit is consistent met de opvatting dat het management verantwoordelijk is voor het opstellen van een jaarrekening in overeenstemming met de GAAP.
- ② **Het IC-systeem geeft geen absolute, maar een redelijke mate van zekerheid over de getrouwheid van de jaarstukken.** Dit omdat de kosten van een ideaal IC-systeem normaal niet opwegen tegen de baten.
- ③ **Het IC-systeem heeft inherente beperkingen.** Het IC-systeem berust op mensenwerk en is dus vatbaar voor fouten, al dan niet opzettelijk.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 293.

A.51 Welke componenten van een IC-systeem onderscheidt het COSO-rapport? Licht elke component ook kort toe. 🔔🔔

Het COSO-rapport onderscheidt de volgende vijf componenten van een intern beheersingssysteem:

beheersings-
omgeving	① Control environment. De beheersingsomgeving toont de mate waarin de leiding belang hecht aan een effectieve interne beheersing. Deze houding blijkt uit onder meer de getoonde integriteit, het functioneren van een audit committee en de managementfilosofie. De houding van het management heeft een sterke invloed op de bedrijfscultuur en op de controlementaliteit van het personeel.
risico-analyse
door het
management	② Risk assessment. Dit betreft de risico-analyse door het management ter identificatie van de relevante risico's. Voorbeelden zijn risico's die de betrouwbaarheid van de financiële informatievoorziening beïnvloeden of die een verhoogde kans op misbruik van activa geven. Hoe beter het management de relevante risico's weet te identificeren en te mitigeren, des te lager is het interne controlerisico voor de accountant.
beheersings-
activiteiten	③ Control activities. De beheersingsactiviteiten zijn gericht op het onderwerpen van risico's die realisatie van de ondernemingsdoelstellingen in de weg staan. Belangrijke IC-maatregelen in dit verband zijn functiescheidingen, goede autorisatieprocedures, adequate registraties, de beveiliging van activa en bestanden en tot slot de verificatie door onafhankelijke interne functionarissen dat de IC-procedures daadwerkelijk zijn nageleefd.
informatie en
communicatie	④ Information and communication. Een intern beheersingssysteem kan niet effectief functioneren zonder goede informatie en communicatie. Zo moet het IC-systeem waarborgen dat transacties juist en volledig worden vastgelegd en verwerkt. Het management moet tijdige en betrouwbare informatie ontvangen, niet alleen over de interne prestaties maar ook over de relevante externe ontwikkelingen.
bewaking	⑤ Monitoring. Bewaking wil zeggen dat het management permanent of periodiek beoordeelt of het IC-systeem naar wens functioneert en of procedures moeten worden aangepast aan veranderde omstandigheden. Aanwijzingen kunnen uit verschillende bronnen komen zoals onderzoek naar de werking van de IC, rapporten van toezichthouders en klachten van afnemers over onjuiste facturering.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 294 t/m 301.

Internal, governmental en operational audits

A.52 Waarin verschilt de interne accountantsfunctie in de VS van die in Nederland?

Amerikaanse
vs.
Nederlandse
IAD's

De belangrijkste verschillen zijn:

- ① **Meer nadruk op operational audits.** In de VS zijn interne accountants vooral belast met operational audits, terwijl in Nederland de nadruk van oudsher op de financial audit ligt. De laatste jaren worden operational audits in ons land echter wel steeds belangrijker.
- ② **Geen accountantsverklaring bij de jaarrekening.** Anders dan in Nederland is het in de VS niet gebruikelijk dat de interne accountant een verklaring bij de jaarrekening afgeeft.
- ③ **Nauwere relatie met de externe accountant.** SAS 65 biedt accountantskantoren de mogelijkheid om een interne accountant te behandelen als een lid van het eigen controleteam. Dit leidt tot een lagere declaratie van de externe accountant.
- ④ **Eigen beroepsorganisatie en titel.** In de VS hebben interne accountants een eigen beroepsorganisatie, het Institute of Internal Auditors (IIA). De organisatie en werkwijze van dit instituut is vergelijkbaar met het AICPA. Naast het uitvaardigen van eigen richtlijnen is het IIA belast met het verzorgen van de opleiding tot Certified Internal Auditor (CIA).

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 786 t/m 788.

Noot

Nederlands
Instituut van
Interne
Accountants

Het Institute of Internal Auditors heeft recentelijk ook een beroepsorganisatie in Nederland opgericht. De als interne accountant werkzame RA's zijn echter nu nog verplicht lid van het NIVRA, althans als ze hun RA-titel willen behouden. In de VS is dat anders geregeld. CPA's mogen hun titel voeren zonder lid te zijn van het AICPA en hetzelfde geldt voor CIA's.

A.53 Hoe zijn governmental financial audits in de VS geregeld?

aparte
richtlijnen
(Yellow Book)

Voor de controle van overheidsinstellingen zijn in de VS aparte richtlijnen uitgevaardigd. Deze heten officieel de 'government auditing standards', maar vanwege de gele omslag worden ze meestal het 'Yellow Book' genoemd. Het Yellow Book is consistent met de GAAS, maar hanteert wel

lagere materialiteit	een lagere materialiteit. Verder speelt bij overheidscontroles rechtmatigheid een veel grotere rol en gelden er strengere kwaliteitsmaatregelen. Het grootste verschil met de GAAS betreft echter nog de rapportage. De accountant moet verklaren dat de controle is verricht in overeenstemming met de generally accepted auditing standards (GAAS) en de government auditing standards (Yellow Book). Daarnaast moeten nog twee andere verklaringen worden gegeven, ten eerste over de naleving van wet- en regelgeving met vermelding van alle geconstateerde (of vermoede) overtredingen en ten tweede over de opzet en werking van het IC-systeem. Deze verklaringen mogen worden opgenomen in de verklaring bij de jaarstukken of worden uitgebracht als afzonderlijke rapportages.
niet één, maar drie verklaringen	
single audit	Overheidsaccountants en CPA's die gesubsidieerde instellingen controleren, moeten naast het Yellow Book ook rekening houden met de Single Audit Act van 1984 en OMB Circular A-128. Deze regelingen voorzien in een gecoördineerde controleaanpak om te voorkomen dat subsidieverkrijgers door verschillende instanties worden gecontroleerd.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 788 t/m 791.

A.54 Hoe kan een operational auditor objectieve criteria ontwikkelen om de effectiviteit en efficiency van processen te beoordelen?

lastige klus	Effectiviteits- en efficiëncyriteria zijn vaak moeilijk te ontwikkelen, vooral als die criteria ook nog objectief moeten zijn. Als mogelijke aanknopingspunten zijn te noemen:
mogelijke aanknopingspunten	<ul style="list-style-type: none"> ■ Historische prestaties. Een vergelijking met het verleden laat zien of de prestaties beter of slechter zijn geworden. De vraag of de prestaties als zodanig ook goed of slecht zijn, wordt echter niet beantwoord. ■ Benchmarking. De prestaties van andere vergelijkbare organisaties, in of buiten de eigen onderneming, kunnen een goede maatstaf zijn. ■ Technische normen. Deze normen kunnen zijn ontleend aan bijvoorbeeld tijd- en wegingsstudies. ■ Discussie en overeenstemming. Is het te moeilijk of kostbaar om objectieve normen te ontwikkelen, dan is het ook een idee om de toetsingscriteria vast te stellen in onderling overleg. In dat proces moeten in elk geval het management, de operational auditor en de gebruiker(s) worden betrokken.

Vindplaats: Auditing, an integrated approach; pagina 791 en 797. ■

The end ...

Met deze vragen en antwoorden heb je een goed beeld van A&L, 7e druk gekregen. Bij sommige instellingen staat inmiddels de 8e druk op de lijst en die verschilt iets van de vorige. Pas daar dus wel voor op. Ik heb helaas geen overzicht van de verschillen. Heeft één van jullie die wel, of wil iemand zo'n overzichtje maken, laat me dat dan even weten. Komt dat ook gratis op de Pentagansite.

Ik hoop dat je alvast veel aan deze vragen en antwoorden hebt en wens je alle succes met je tentamen!

Brenda

maart 2001